

**OIKEUSMINISTERIÖ**  
[kirjaamo.om@gov.fi](mailto:kirjaamo.om@gov.fi)

Viite: Oikeusministeriön valmistelutyöryhmälle annettu lausuntopyyntö 25.5.2022

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi  
- Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto**

Oikeusministeriö on pyytänyt kaikilta valmistelutyöryhmässä ja sen alatyöryhmässä mukana olleilta tahoilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi (jäljempänä *WB-lakiehdotus*), jolla saatetaan kansallisesti voimaan 23.10.2019 annettu ilmoittajan suojaa koskeva EU-direktiivi (EU) 2019/1937 (jäljempänä *WB-direktiivi*). Määräaika lausunnoille on keskiviikko 15.6.2022.

Liikenne- ja viestintäministeriö on alusta alkaen osallistunut valmistelutyöryhmän työskentelyyn ja on toimittanut hallituksen esityksen lausuntokierroksen aikana ja sen jälkeen täydentäviä huomioita esitysluonnokseen ja sen *WB-lakiehdotukseen*.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ilmoittajan suojelua koskevaa säädösuudistusta tärkeänä ja kiittää mahdollisuudesta lausua vielä kerran esitysluonnoksesta ennen sen antamista eduskunnalle. Ministeriössä lausuntopyyntöä on käsitelty kattavasti kaikilla osastoilla sekä virkamiesjohtoryhmässä. Lisäksi on pyydetty huomioita myös ministeriön lainvalmistelun yhteistyöryhmältä.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausuntonaan lakiehdotuksesta seuraavaa:

**Yleiset huomiot**

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että jatkovalmistelussa hallituksen esityksen vaikutusarviointeja täsmennettäisiin vastaamaan lakiehdotuksen soveltamisalaa ja katetta. Olisi tärkeää saada myös alustavia euromääräisiä arvioita lausuntokierroksen jälkeen laajentuneen soveltamisalan vaikutuksista.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan säännöksiä sisältyy *WB-lakiehdotuksen* ja sen liitteeseen sekä *WB-direktiivin* neljään asiakokonaisuuteen:

- Tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus:** liitteessä on mukana yksittäisiä hallinnonalaan koskevia säännöksiä/pykälä (ilmailulaki, laki sähköisen viestinnän palveluista); ajoneuvolain osalta katteeseen kuuluu useampia säännöksiä/pykälä.
- Liikenneturvallisuus:** *WB-lakiehdotuksessa* liikenneturvallisuuden kate on huomattavasti laajempi kuin *WB-direktiivissä* ja sen liitteessä. *WB-direktiivin* liitteessä todetaan liikenneturvallisuuden alaan kuuluvien säädösten osalta, että soveltamisala kattaa vain

niihin sisältyvät turvallisuusvaatimukset. Tämä esitystapa poikkeaa muista direktiivissä luetuista aloista ja osoittaa, että liikenneturvallisuuden katetta on haluttu rajata.

Yllä mainitun perusteella ministeriö viittaa lausuntokierroksella antamaansa lausuntoon ja toteaa, että liitteen katteeseen tarvitaan rajauksia. Koska oikeusministeriö on laajentanut WB-lakiehdotuksen katetta lausuntokierroksen jälkeen, ministeriö pitää asiaa huolestuttavana ja toteaa, että ehdotetussa muodossaan lakiehdotus laajentaa WB-direktiivin ja sen täytäntöönpanon kattamaan myös lukuisia muita EU-säädöksiä (asetuksia ja direktiivejä), joita ei ole sisällytetty WB-direktiiviin.

Ilmoittajansuojan ulottaminen sellaisten EU-säädösten kansalliseen täytäntöönpanoon, jotka eivät ole WB-direktiivin piirissä, puolestaan asettaa suomalaiset toimijat eri asemaan suhteessa niiden maiden toimijoihin, joissa ilmoittajansuoja ei ole näin laaja.

Jatkovalmistelun osalta ministeriö esittää lisäksi WB-lakiehdotuksen liitteen liikenneturvallisuus-kohdasta poistettavaksi ajoneuvolain (82/2021), koska WB-direktiivissä mainitun EU-säädöksen täytäntöönpano liittyy tuoteturvallisuuteen, ei liikenneturvallisuuteen. Lisäksi ministeriö esittää liitteen tuoteturvallisuus-kohdasta poistettavaksi kokonaan laki huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista (1712/2015), koska WB-direktiivi ei sisällä mainintaa kyseisen lain taustalla olevasta EU-säädöksestä.

3. **Ympäristönsuojelu:** WB-lakiehdotuksen liite sisältää useita vastuuviranomaisia. Asiakohdassa mainitut direktiivit on pantu täytäntöön useilla kansallisilla laeilla, joissa saattaa kuitenkin olla vain yksi säännös tai pykälä, joka liittyy ympäristönsuojeluun. Silti viittaus on koko kansalliseen lakiin. Edellä mainitun perusteella ministeriö pitää tärkeänä, että WB-lakiehdotuksessa ja sen liitteessä soveltamisen katetta rajataan riittävällä tavalla.

Jatkovalmistelussa liikenne- ja viestintäministeriö mukaan voisi olla asianmukaista, että hallituksen esityksen nykytilaa ja säännöskohtaisia perusteluita vielä laajennettaisiin ja tarkennettaisiin ympäristönsuojelun osalta. Tällä hetkellä asiakokonaisuus on esitetty varsin suppeasti muihin asiakokonaisuuksiin verrattuna. Ympäristönsuojeluun liittyy laajemmin yleisen edun arviointi, jota voisi olla perusteltua ottaa tarkemmin esille.

4. **Yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus:** NIS-direktiivin osalta toimivalta ja valvontaviranomaisten tehtävät jakaantuvat eri viranomaisille. Ministeriö on tarkentanut excel-taulukossa näitä viranomaisia. NIS-direktiivi koskee myös laajasti eri hallinnonalojen lainsäädäntöä, mutta usein säännökset ovat rajallisia (yksi tai muutama pykälä). Sen vuoksi ministeriö katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa olisi tarpeen tehdä WB-lakiehdotuksen liitteeseen tarvittavat rajaukset, jotta WB-direktiivin täytäntöönpanoa ei laajennettaisi liikaa.

Sähköisen viestinnän alalla suomalaisille yrityksille ja yhteisöille on merkitystä sillä, että kansallisen lain soveltamisala olisi mahdollisimman tarkkarajainen. Esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 17 luvun ja samalla WB-direktiivin soveltamisalaan ePrivacy-direktiivi -viittauksen takia kuuluvien kansallisten toimijoiden määrä on muutamia satoja, ja nämä kaikki ovat teleyrityksiä. Jos lakiehdotuksen soveltamisala käsittää sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 17 luvun kokonaan, eikä vain WB-direktiivin alaan rajoittuvaa sääntelyä, sääntelyn piiriin tulisivat myös yhteisötilaajat ja muut viestinnän välittäjät, joita on satoja tuhansia. Käytännössä kaikki suomalaiset yritykset ja yhteisöt, joilla on sisäverkko ja siinä työntekijöitä tai muita käyttäjiä, kuulusivat tähän ryhmään. Tämä toisi ilmoittajansuojan piiriin Suomessa huomattavan määrän toimijoita. Tällä olisi vaikutuksia sekä yrityksiin että ehdotettavan sääntelyn

täytäntöönpanoa valvovien viranomaisten työmäärään. Tätä näkökulmaa olisi perusteltua arvioida jatkovalmistelussa.

Jatkovalmistelun osalta liikenne- ja viestintäministeriö tukee 25.5.2022 kokouksessa kerrottuja oikeusministeriön laintarkastuksen esittämiä muutosehdotuksia WB-lakiehdotukseen (rikkomis-sanan korvaaminen rikkomus-sanalla sekä lakiehdotuksen soveltamisalan rajaamista vain direktiivissä lueteltuun unionilainsäädäntöön ja sen kansalliseen täytäntöönpanoon).

## Yksityiskohtaiset/säännöskohtaiset huomiot

- **2 § (Soveltamisala):** Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on useita direktiivejä pantu täytäntöön yhdellä kansallisella lailla, joka sisältää muutakin kuin unionioikeutta, esimerkiksi konsolidoitu laki liikenteen palveluista (320/2017). Lisäksi useimmilla kansallisilla säädöksillä on pantu täytäntöön ilmoittajansuojadirektiivin piiriin kuuluvien EU-säädösten lisäksi myös muuta EU-sääntelyä. Ministeriön mielestä ei ole tarkoituksenmukaista, että EU:n ilmoittajan suojeludirektiivin säännöt koskisivat puhtaasti kansallisesti säänneltyjä asiakokonaisuuksia kuten esimerkiksi taksiliikenne ja kaupunkiraideliikenne, joista ei ole unionilainsäädäntöä.

Yleishuomioihin viitaten ministeriö korostaa edelleen, että ilmoittajansuojan ulottaminen sellaisten EU-säädösten kansalliseen täytäntöönpanoon, jotka eivät ole ilmoittajansuojadirektiivin piirissä, asettaa suomalaiset toimijat eri asemaan suhteessa niiden maiden toimijoihin, joissa ilmoittajansuoja ei ole yhtä laaja.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että jatkovalmistelussa lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että viittaus kansallisiin lakeihin koskisi vain direktiivien kansallista täytäntöönpanoa koskevia lakeja, ei muita lakeja. Kyseisestä pykälästä tulisi poistaa sanat ”tai muun kansallisen lainsäädännön” seuraavasti:

”Tätä lakia sovelletaan sellaisten henkilöiden suojeluun, jotka ilmoittavat ilmoittajansuojeludirektiivin liitteessä mainitun Euroopan unionin lainsäädännön tai sen kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön ~~tai muun kansallisen lainsäädännön~~ rikkomisista seuraavilla lainsäädännön aloilla.”

Lisäksi ministeriö esittää, että 2 §:n säännösperusteluita täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin vastaamaan soveltamisalan katetta.

- **4 § (Suhde muuhun lainsäädäntöön):** WB-direktiivin 3 artiklan (Suhde muihin unionin säädöksiin ja kansallisiin säännöksiin) 1 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Silloin kun liitteessä olevassa II osassa mainituissa alakohtaisissa unionin säädöksissä on vahvistettu rikkomisista ilmoittamista varten erityiset säännöt, sovelletaan kyseisiä sääntöjä. Tämän direktiivin säännöksiä sovelletaan siltä osin kuin asiasta ei säädetä pakottavasti kyseisissä alakohtaisissa unionin säädöksissä.”

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että WB-lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin sanamuoto nyky muodossaan on tulkinnanvarainen, eikä suoraan totea sitä, että lakiehdotus on olemassa olevan ilmoituskanavia koskevaa pakollista lainsäädäntöä täydentävää sääntelyä, kuten WB-direktiivi selkeästi määrittää asian. Sen vuoksi ministeriö esittää, että jatkovalmistelussa WB-lakiehdotuksen 4 §:n 2 momenttia täydennettäisiin lisäämällä momentin loppuun seuraavaa:

”Jos muuhun lakiin tai asetukseen, jolla on täytäntöön pantu tai joka täydentää ilmoittajansuojeludirektiivin liitteen II osassa mainittua unionin lainsäädäntöä, sisältyy erityisiä säännöksiä sisäisten tai viranomaisten ylläpitämien ilmoituskanavien perustamisesta, ilmoittamisesta ja ilmoituksen perusteella toteutettavista toimenpiteistä, jotka poikkeavat tässä laissa säädetystä, sovelletaan kyseisiä säännöksiä tämän lain asemesta. **Tällä lailla**

**täydennetään olemassa olevia ilmoituskanavia koskevaa sääntelyä ja tämän lain säännöksiä sovelletaan siltä osin kuin asiasta ei säädetä pakottavasti kansallisessa lainsäädännössä.”**

## Lopuksi

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunnon liitteissä on tarkemmin esitetty ministeriön huomiot esitysluonnoksen liitteeseen. Muistio ([liite 1](#)) sisältää arvon siitä, missä laajuudessa HE-luonnoksessa mainituista liikenteen ja viestinnän hallinnonalan säädöksistä kuuluvat ilmoittajansuojadirektiivin soveltamisalaan. Excel-taulukko ([liite 2](#)) sisältää listauksen WB-direktiivin liitteessä olevista direktiiveistä kokonaisuudessaan sekä tiedot direktiivien kansallisesta täytäntöönpanosta.

Huomionarvoista on edelleen, että monissa tapauksissa Suomen kansallinen laki panee täytäntöön muitakin kuin WB-direktiivin liitteessä mainittuja EU-direktiivejä tai –asetuksia sekä kansainvälisiä sopimuksia. Tämä tulisi huomioida HE-luonnoksen jatkovalmistelussa ja viimeistelyssä sekä rajata WB-lakiehdotuksen soveltamisalaa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan parhaillaan lukuisia säädösmuutoksia, jotka liittyvät WB-lakiehdotuksen liitteessä oleviin lakeihin. Sen vuoksi olisi syytä, että WB-lakiehdotusta koskevassa hallituksen esityksessä ja sen kohdassa 'Riippuvuus muista esityksistä' todettaisiin seuraavat hallituksen esitykset: HE alusliikennepalvelulaiksi (siinä yhteydessä muutetaan myös lakia matkustaja-alusten henkilöluetteloista), HE ajoneuvolain muuttamisesta (korjauspaketti), HE ilmailulain muuttamisesta, HE vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun hallituksen esityksen (HE 220/2021 vp) täydentämisestä sekä kolme hallituksen esitystä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta.

Jatkossa ministeriön yhteyshenkilönä asiassa toimii lainsäädäntöjohtaja Kimmo Kiiski ([kimmo.kiiski@gov.fi](mailto:kimmo.kiiski@gov.fi)). Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston osalta yhteyshenkilönä toimii johtava asiantuntija Susanna Metsälampi ([susanna.metsalampi@traficom.fi](mailto:susanna.metsalampi@traficom.fi)). Ministeriö toivoo, että OM kutsuisi asiaa koskevan valmisteluryhmän koolle elokuun lopulla viimeistelemään hallituksen esitys.

Miikka Rainiala  
Vt. osastopäällikkö

Silja Ruokola  
Hallitusneuvos

Liitteet 1. Muistio (arvio soveltamisalasta liikenteen ja viestinnän osalta)  
2. Excel-taulukko neljästä asiakokonaisuudesta (EU-sääntely ja kansallinen sääntely)

Jakelu Oikeusministeriö/Jussi Matikkala ja Juha Keränen

Tiedoksi LVM/Virkamiesjohtoryhmä ja osastojen johtoryhmät  
LVM/KVK ja Lainvalmistelun yhteistyöryhmä  
TEM/Päivi Kantanen

**VN/2434/2018-LVM-186**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: